

## BO‘LAJAK PEADAGOGLARNING IJTIMOYIY KOMPITENTLIGINI RIVOJLANTIRISH

**Fayziyeva Gulchiroy Hikmatovna**

Osiyo Xalqaro Universiteti Ijtimoiy fanlar va texnika fakulteti

“Pedagogika va psixologiya” mutaxassisligi

MM6-PP-22 guruh 2-kurs magistranti

[fayziyevagulchiroy1986@gmail.com](mailto:fayziyevagulchiroy1986@gmail.com)

### ANNOTATSIYA

*Mazkur maqolada pedagoglarning ijtimoiy kompetentligining , ta’lim oluvchilarning hayotida tutgan o‘rni, ularni motivatsion rivojlanishi uchun sharoit yaratib, izlanish va fikrlash muhitini yaratish haqida so‘z boradi.*

***Kalit so‘zlar:** ilmiy tarmoq, ta’sir, proffesionalizatsiya, kreativlik, senergetika, kredit modul, adbtivlik*

## DEVELOPMENT OF SOCIAL COMPETENCE OF FUTURE TEACHERS

**Fayziyeva Gulchiroy Khikmatovna**

Asia International University Faculty of Social Sciences and Technology

"Pedagogy and psychology" speciality graduate master of group MM6-PP-22

[fayziyevagulchiroy1986@gmail.com](mailto:fayziyevagulchiroy1986@gmail.com)

### ABSTRACT

*This article talks about the role of social competence of pedagogues in the lives of students, creating conditions for their motivational development, creating an environment for research and thinking.*

*Key words: scientific network, impact, professionalization, creativity, energetics, credit module, adaptability.*

**Kirish.** “Kompetentlik tushunchasi hozirgi kun pedagogini tarbiyalashda eng muhim omil hisoblanadi. Ushbu termin lotincha “Competo” (erishyapman, munosibman, loyiqman) u yoki bu sohadagi bilimlar, tajriba degan ma’nomalarni anglatadi. Kompetentlilik – bilimdonlik, kasbiga moslik, malakalilik, tajribalilik, mas’uliyatlilik kabi boshqa xislat va fazilatlar tushuniladi.

Kompetent yondashuv tinglovchidan bilim va ko‘nikmalarni alohida-alohida emas, balki yaxlitlikda egallashni talab etadi. Mazkur talab bilan bog‘liqlikda, o‘z navbatida, o‘qitish metodlarini tanlash tizimi ham o‘zgarishga uchraydi. O‘qitish metodlarini tanlash va amaliyotda qo‘llash ta’lim jarayonida qo‘yiladigan talablarga muvofiq keladigan kompetensiya va funksiyalarni takomillashtirishni talab etadi. Kompetent yondashuv oliy ta’limni modernizatsiyalash nuqtayi nazaridan yangi pedagogik voqelik hisoblanadi. Mazkur yondashuv doirasida amaliy faoliyat tajribasi, kompetensiya va kompetentlikni didaktik birliklar sifatida ko‘rib chiqish hamda ta’limning an’anaviy uch elementi (triada) – “bilim - ko‘nikma – malaka”ni oltita birlik (seksitet) –

“bilim - ko‘nikma - malaka - amaliy faoliyat tajribasi - kompetensiya – kompetentlik” tarzida tahlil qilish talab etiladi. Dastlab “kompetensiya” tushunchasining mohiyatini aniqlashtirib olish zarur. Kompetensiya- (lotincha so‘z bo‘lib, erishaman, to‘g‘ri kelaman ma’nomalarini bildiradi) - sub’yektning maqsadni qo‘yish hamda unga erishish uchun tashqi va ichki zaxiralarni samarali amalga oshirishga tayyorgarligi, boshqacha qilib aytganda, bu subyektning muayyan faoliyat obyekti bilan bog‘liq muammolarni muvaffaqiyatli hal etishga doir shaxsiy qobiliyatidir. Shuni alohida ta’kidlash lozimki, pedagoglarning kompetensiya tushunchasiga berilgan aksariyat ta’riflar kasbiy ta’lim, kasbiy faoliyat bilan bog‘liqlikda bayon etilgan. Biroq umumiy o‘rta ta’lim bilan bog‘liqlikda mazkur tushuncha innovatsiya tavsifiga ega bo‘lganligi sababli, uning mohiyatini

aniqlashtirishga alohida ehtiyoj mavjud. Kasbiy kompetentlik - mutaxassis tomonidan kasbiy faoliyatni amalga oshirish uchun zarur bo'lgan bilim, ko'nikma va malakalarning egallanishi va ularni amalda yuqori darajada qo'llay olinishidir . L.M.Mitina pedagogik kompetentlik - deganda predmet haqidagi bilimlar, o'qitish metodikasi va didaktikasi, pedagogik muloqot ko'nikma va malakasi, shuningdek o'z-o'zini rivojlantirish, o'z-o'zini takomillashtirish, o'zo'zini amalga oshirish usullari va vositalarining uyg'un birlashishini tushungan. U pedagogik kompetentlik tuzilmasida quyidagi uchta tashkil etuvchini ajratgan: faoliyatli, kommunikativ va shaxsiy. L.M.Mitina tomonidan taklif etilgan pedagogik kompetentlikni tuzilmalashtirishdan kelib chiqqan holda, biz, bo'lajak mutaxassislar uchun egallanish darajasi pedagogik kompetentlikning rivojlanish darajasini aniqlaydigan quyidagi kompetensiyalar majmuasi yetarli va zarur deb hisoblaymiz: - faoliyatli yoki maxsus kompetensiya (bilim, ko'nikma, malaka va pedagogik faoliyatni amalga oshirishning individual usullari); - shaxsiy yoki kasbiy kompetensiya (kasbiy o'z-o'zini takomillashtirish va o'zo'zini amalga oshirishga oid bilim, ko'nikma va malakalar); - kommunikativ kompetensiya (pedagogik faoliyatni ijodiy amalga oshirishga oid bilim, ko'nikma va malaka) Professionallik va kompetentlik tushunchalari umumiy xususiyatlarga ega. Shuni ta'kidlash kerakki, har doim ham belgilangan talablar va standartlarga to'liq mos keladigan odamlar chinakam professionallar bo'lavermaydi, sabab, ba'zilar bilimlarni amalda qanday qo'llashni bilishmaydi, demak, bunday pedagogik faoliyat samarasiz bo'lib qolaveradi. Ijtimoiy pedagogik kompetensiyalarni alohida turlarga ajratish maqsadga muvoqdir: - maxsus pedagogik kompetensiya; - pedagogik faoliyatni zarur darajada amalga oshirish uchun yetarli ma'lumotga ega bo'lish. Bundan tashqari, pedagogning o'z kasbinin ijtimoiy darajasini munosib baholay olishi va mutaxassis sifatida o'z rivojlanishini belgilash qobiliyati ushbu turga bog'liq; - ijtimoiy pedagogik kompetensiya; - ijtimoiy vakolat darajasi pedagogning hamkasblari bilan munosabatlarni samarali qurishi, birgalikdagi harakatlarni rejalashtirish qobiliyatini belgilaydi. Samarali aloqa ko'nikmalari, pedagogik madaniyat va ish natijalari uchun javobgarlik; - bularning

barchasi ijtimoiy pedagogik kompetensiya tushunchasiga kiritilgan; - shaxsiy pedagogik kompetensiya; - bu pedagogik ishni oqilona tashkil etish qobiliyati bo'lib, vaqtni boshqarish, shaxsiy o'sishga intilish uning asosiy tarkibiy qismlaridir .

XULOSA. Ijtimoiy pedagogik kompetensiyaning yuqori darajasi ega bo'lgan o'qituvchilar , farzandlarimizni har jihatdan yetuk va barkamol qilib tarbyalashga qodir.

### FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston respublikasining "Kadrlar tayyorlash milliy dasturi.– T.: Sharq, 1997. B.31-61.
2. O'zbekiston Raespublikasi Konsitetutsiyasi. – T.: O'zbekiston, 2017.
3. Mirziyoyev Sh.M. Milliy taraqqiyot yo'limizni qat'iyat bilan damom ettirib, yangi bosqichga ko'tarilamiz. 1-jild T.: "O'zbekiston" - 2017. 592-b.
4. Abdullayeva M.A. O'yin mashg'ulotlarini boshqarish orqali ta'lim yoshdagi bolalarni faolligini oshirish . – Toshkent, "O'qituvchi"- 2016. 42 b. 6